

Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”” projekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	<p>Ministru kabineta noteikumu “Grozījumi Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumos Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība”” projektu (turpmāk – noteikumu projekts) Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – ministrija) ir izstrādājusi pēc savas iniciatīvas, pamatojoties uz Izglītības likuma 9.panta trešo daļu, 14.panta 33.punktu un Vispārējās izglītības likuma 4.panta 12.punktu.</p>
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Eksāmenu darbu izpildīšanas valoda 9.klasē un vidējās izglītības programmās</p> <p>Sobrīd ir spēkā Ministru kabineta 2013.gada 17.decembra noteikumi Nr.1510 “Valsts pārbaudījumu norises kārtība” (turpmāk – noteikumi Nr.1510), kuri nosaka valsts pārbaudījumu – diagnosticējošo darbu un eksāmenu (turpmāk – valsts pārbaudes darbi) – kārtību akreditētās izglītības programmās, taču tie neattiecas uz centralizētajiem eksāmeņiem. Noteikumu Nr.1510 21.punktā noteikts, ka izglītojamais, kurš apgūst mazākumtautību izglītības programmu, ir tiesīgs izvēlēties eksāmena darba izpildīšanas valodu – mācībvalodu vai latviešu valodu (izņemot eksāmenus valodu mācību priekšmetos).</p> <p>2000.gadā stājās spēkā Valsts valodas likums, un latviešu valodas prasme kļuva par neatņemamu sastāvdaļu gan valsts, gan privātajā sektorā, bija jāizveido tāda izglītības sistēma, kas gan latviešu, gan mazākumtautību skolu absolventiem nodrošinātu vienādas iespējas darba un izglītības tirgū.</p> <p>Izglītības likuma pārejas noteikumu 9.punkta 3.apakšpunkts nosaka, ka valsts vispārējās vidējās izglītības standarts, valsts arodizglītības standarts un valsts profesionālās vidējās izglītības standarts</p>

noteic, ka mācību satura apguve valsts valodā tiek nodrošināta ne mazāk kā trijās piektdaļās no kopējās mācību stundu slodzes mācību gadā, ieskaitot svešvalodas, kā arī tiek nodrošināta ar mazākumtautības valodu, identitāti un kultūru saistīta mācību satura apguve mazākumtautības valodā.

Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumos Nr.463 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu" (turpmāk – noteikumi Nr.463) (zaudējuši spēku 2007.gada 29.augustā) tika noteikts, ka mazākumtautību izglītības programmās ar 2004.gada 1.septembri, sākot ar 10.klasi, katru mācību gadu ne mazāk par pieciem mācību priekšmetiem tiek apgūti latviešu valodā, turklāt šajā skaitā neietilpstot latviešu valodai un literatūrai. Savukārt mazākumtautību valodā mācību satura apguve varēja tikt nodrošināta līdz divām piektdaļām no kopējās mācību stundu slodzes gadā, tādējādi veidojot proporciju, ka vismaz 60% mācību satura tiek apgūts latviešu valodā un ne vairāk par 40% – mazākumtautību valodā. Taču vēl 2004./2005.mācību gadā 11.un 12.klasē un 2005./2006.mācību gadā 12.klasē latviešu valodā tika noteikts apgūt ne mazāk par trim mācību priekšmetiem.

Ministru kabineta 2007.gada 7.augusta noteikumos Nr.544 "Noteikumi par valsts vispārējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem" (zaudējuši spēku 2008.gada 19.septembrī) un Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumos Nr.715 "Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem" (zaudējuši spēku 2013.gada 6.jūnijā) tika turpināts ievērot proporciju, ka vismaz 60% mācību satura vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās tiek apgūts latviešu valodā un ne vairāk kā 40% – mazākumtautību valodā. Šāda proporcija saglabājusies arī šā brīža spēkā esošajos Ministru kabineta 2013.gada 21.maija

noteikumos Nr.281 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem”, kā arī, attiecībā uz profesionālo vidējo izglītību un arodizglītību – Ministru kabineta 2000.gada 27.jūnija noteikumos Nr.211 “Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”, un jau iepriekš minētajā Izglītības likuma pārejas noteikumu 9.punkta 3.apakšpunktā.

Ministru kabineta 2006.gada 16.maija noteikumos Nr.394 “Noteikumi par valsts pārbaudījumu kārtību akreditētās izglītības programmās” (zaudējuši spēku 2008.gada 10.aprīlī) bija ietverts regulējums attiecībā uz izglītojamā, kurš apgūst izglītību izglītības iestādē, kurā tiek īstenotas mazākumtautību izglītības programmas, tiesībām izvēlēties valsts pārbaudes darba (izņemot valsts pārbaudes darbus svešvalodās, latviešu valodā un mazākumtautību valodā) materiāla valodu – mācībvalodu vai latviešu valodu. Savukārt noslēguma jautājumos bija ietverta norma, kas noteica, ka vēl tikai 2005./2006.mācību gadā 12.klases valsts pārbaudes darbu materiāli (izņemot valsts pārbaudes darbus svešvalodās un ieskaiti sportā) tiek sagatavoti latviešu un krievu valodā. Tādejādi tika noteikts, tai skaitā noteikumos Nr.463, ka, sākot ar 2007.gadu, vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās valsts pārbaudes darbu materiālus sagatavo tikai latviešu valodā.

Noteikumu Nr.1510 21.punktā tika saglabāts regulējums attiecībā uz valsts pārbaudes darba izpildīšanas valodas izvēli mazākumtautību izglītības programmu izglītojamiem, bet izslēgts regulējums attiecībā uz izglītojamo vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās tiesībām izvēlēties valsts pārbaudes darba materiāla valodu.

Iepriekš minētie nosacījumi ir veidojuši pozitīvus priekšnoteikumus sekmīgai mazākumtautību skolēnu izglītības ieguvei

latviešu valodā.

Ar Ministru kabineta 2014.gada 12.augusta noteikumiem Nr.468 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu, pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatizglītības programmu paraugiem” (turpmāk – noteikumi Nr.468) regulēti vairāki mācību stundu plāna modeļi pamatizglītības mazākumtautību programmas ietvaros, kas savstarpēji atšķiras ar valodu pielietojuma mācību procesā proporciju. Pamatojoties uz ministrijai pieejamo informāciju, pamatā mazākumtautību programmas tiek īstenotas atbilstoši noteikumu Nr.468 25.pielikumā, kurā ietverts pamatizglītības mazākumtautību programmas paraugs, iekļautajam 1. un 2.varianta 2. un 3.modelim. Minētais 2.modelis (ieteicams izglītojamajiem, kuri ieguvuši pirmsskolas izglītību mazākumtautību valodā, kuriem ir latviešu sarunvalodas prasmes un latviešu valodas lietošanas pieredze) tiek īstenots 41,6% apjomā no kopējā mazākumtautību izglītības programmu skaita, savukārt 3.modelis (ieteicams izglītojamajiem, kuri ir ieguvuši pirmsskolas izglītību mazākumtautību valodā, kuriem ir latviešu sarunvalodas prasmes un nav latviešu valodas lietošanas pieredzes) tiek īstenots 34,8% apjomā no kopējā mazākumtautību izglītības programmu skaita. Par latviešu valodas pielietošanu mācību procesā nozīmīgā apjomā liecina tas, ka, piemēram, mācību priekšmetā “Latvijas vēsture” lielākajā daļā noteikumu Nr.468 25.pielikumā ietvertajos modeļos 9.klasē notiek mācības latviešu valodā, un līdzīgi arī priekšmetā “Pasaules vēsture” – lielākoties latviešu valodā un tikai atsevišķos modeļos – bilingvāli. Tāpat mācību priekšmetā “Matemātika” minētajā 2. un 3.modelī 9.klasē mācības notiek latviešu valodā vai bilingvāli, nevis mazākumtautību valodā. Minētos mācību priekšmetu un mācību stundu plāna modeļus izglītības iestādes izvēlas pamatizglītības mazākumtautību programmas īstenošanā ar tiesībām veikt tajos izmaiņas, tomēr

vairumā gadījumu izglītības iestādes izmaiņas šajos modeļos neveic.

Papildus minētajam vērā ņemama pieaugoša tendence mazākumtautību izglītojamo vidū izvēlēties kārtot centralizētos eksāmenus latviešu valodā. Piemēram, pēc Valsts izglītības satura centra (turpmāk – VISC) sniegtās informācijas 2013./2014.mācību gadā 76% mazākumtautību izglītojamo izvēlējās kārtot centralizētos eksāmenus latviešu valodā, 24% – krievu valodā; 2014./2015.mācību gadā šī proporcija sasniedza 79% un 21%, savukārt 2015./2016.mācību gadā centralizēto eksāmenu mazākumtautību izglītojamo vidū kārtotāju skaits latviešu valodā sasniedza aptuveni 85% un krievu valodā – tikai 15%. Secināms, ka mazākumtautību izglītojamie pēdējo gadu laikā arvien vairāk izvēlas kārtot centralizētos eksāmenus latviešu valodā.

Noteikumos Nr.1510 teikts, ka 9.klases izglītojamais, kurš apgūst mazākumtautību izglītības programmu, ir tiesīgs izvēlēties eksāmena darba materiāla un izpildīšanas valodu – latviešu vai krievu valodu (izņemot eksāmenos valodu mācību priekšmetos). Atbilstoši valsts profesionālās vidējās izglītības standartā un valsts arodizglītības standartā noteiktajam, profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmās, kuras izglītojamais uzsāk pēc pamatzglītības ieguves, kā arī vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās mācību satura apguve notiek ne mazāk kā trijās piektdaļās no programmas kopējā apjoma. Līdz ar to, lai veicinātu valsts valodas apguvi, nodrošinot efektīvu iekļaušanos vispārējās un profesionālās vidējās izglītības programmās, ņemot vērā arī Izglītības likuma 9.panta ceturtajā daļā noteikto, ka profesionālās kvalifikācijas eksāmeni kārtojami valsts valodā, ar noteikumu projektu paredzēts veikt izmaiņas noteikumos Nr.1510, nosakot latviešu valodu kā gan eksāmena materiāla, gan izpildīšanas valodu 9.klases izglītojamajiem. Noteikumu projekta mērķī ietverta izglītojamo sagatavošana veiksmīgai integrācijai darba tirgū,

kā arī profesionālās izglītības iestādēs nākamajā izglītības pakāpē, ņemot vērā to, ka profesionālā pamatizglītība, profesionālā vidējā izglītība un arodizglītība lielākoties tiek īstenotas valsts valodā. Ar noteikumu projektu plānotie grozījumi atzīstami par atbilstošāko risinājumu minētā mērķa sasniegšanai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ar noteikumu projektu ministrija paredz grozīt noteikumus Nr.1510, nosakot, ka 9.klases izglītojamajam un izglītojamajam, kurš iegūst vidējo izglītību, tādējādi tam attiecoties arī uz mazākumtautību izglītības programmām, eksāmena kārtības valoda ir latviešu valoda (izņemot eksāmenus valodu mācību priekšmetos). Papildus tam noteikumu projekts paredz noteikt latviešu valodu kā eksāmena materiāla valodu 9.klases izglītojamajiem.

Minētajiem grozījumiem noteikts pārejas periods, kurā 2018./2019.mācību gadā 9.klases izglītojamam eksāmena materiāla valoda ir latviešu valoda, 2019./2020.mācību gadā pārejot uz latviešu valodu arī kā eksāmena darba izpildes valodu. Savukārt attiecībā uz izglītojamajiem vidējās izglītības programmās pārejas periods netiek noteikts, tādējādi latviešu valoda plānota kā eksāmena darba izpildes valoda jau 2017./2018.mācību gadā. Līdz ar to 9.klases izglītojamiem tiek noteikts samērīgs pārejas periods, ņemot vērā to, ka 2017./2018.mācību gadā nav plānotas izmaiņas eksāmenu kārtībā. Savukārt attiecībā uz izglītojamiem vidējās izglītības pakāpē pārejas perioda nenoteikšanas kontekstā norādāms, ka jau šobrīd mazākumtautību izglītības programmas latviešu valodā vidējās izglītības pakāpē tiek īstenotas triju piektdaļu apmērā, kā arī eksāmena materiāla valoda kopš 2007.gada ir noteikta latviešu, turklāt profesionālās kvalifikācijas eksāmeni kārtojami latviešu valodā.

Valsts pārbaudes darbu e-materiālu piegādes

un izglītojamo iegūto vērtējumu reģistrēšanas kārtība un valsts pārbaudes darbu rezultātu apkopšana

Noteikumu Nr.1510 atsevišķas normas šobrīd nosaka valsts pārbaudes darbu materiālu piegādi un valsts pārbaudes darbu novērtēšanas un reģistrācijas kārtību.

Izstrādājot noteikumus Nr.1510, valsts pārbaudes darbu un centralizēto eksāmenu norisē, tās organizēšanā un iegūto datu apkopšanā tika lietotas piecas atsevišķas informācijas sistēmas, no kurām trīs – Centralizēto eksāmenu rezultātu datu bāze, Pieteikumu valsts pārbaudes darbiem datu bāze, Valsts pārbaudījumu informācijas sistēma – bija reģistrētas Valsts informācijas sistēmu reģistrā, savukārt divas – Centralizēto eksāmenu vērtētāju reģistrācijas sistēma un Valsts pārbaudes darbu elektroniskās piegādes sistēma – bija VISC veidotas. Lielais informācijas sistēmu skaits apgrūtināja to administrēšanu, sarežģīja datu apstrādes procesu un valsts pārbaudes darbu un centralizēto eksāmenu organizēšanu.

Ministrijai izstrādājot valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārtu (turpmāk – VPIS2), tika apvienota iepriekš minēto lielā skaita informācijas sistēmu funkcionalitāte viena sistēmā, kā rezultātā atsevišķas noteikumu Nr.1510 normas ir neatbilstošas VPIS2 attiecībā uz valsts pārbaudes darbu materiālu piegādi un izglītojamo iegūto vērtējumu valsts pārbaudes darbos reģistrācijas kārtību. Noteikumu projekts nosaka valsts pārbaudes darbu e-materiālu piegādes un izglītojamo iegūto vērtējumu reģistrēšanas kārtību, kā arī valsts pārbaudes darbu rezultātu apkopšanu atbilstoši VPIS2 funkcionalitātei.

Papildus iepriekš minētajam norādāms, ka diagnosticējošā darba mērķis ir novērtēt izglītojamo mācību sasniegumus atbilstoši attiecīgo mācību priekšmetu standartos noteiktajām prasībām ar nolūku tos uzlabot, un vērtējums diagnosticējošajos darbos netiek izteikts ballēs. Lai sākumskolu izglītojamo vecāki būtu informēti par savu bērnu konkrētiem mācību

		sasniegumiem attiecīgajos mācību priekšmetos, noteikumu projekts paredz, ka izglītojamo aizpildītos diagnosticējošos darbus pēc to novērtēšanas izglītības iestāde izsniedz izglītojamajiem vai viņu likumiskajiem pārstāvjiem.
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	Ministrija, VISC.
4.	Cita informācija	Nav.

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	<p>Attiecībā uz eksāmenu darbu izpildīšanas valodu vidējās izglītības programmās – 108 vidējās izglītības iestādes, no kurām viena – profesionālās izglītības iestāde, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas vidējā izglītībā, šo iestāžu pedagogi un izglītojamie; savukārt attiecībā uz eksāmenu darbu materiālu un izpildīšanas valodu 9.klasē – 168 pamata un vidējās izglītības iestādes, no kurām viena – profesionālās izglītības iestāde, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas pamatizglītības pakāpē, šo iestāžu pedagogi un izglītojamie.</p> <p>Attiecībā uz valsts pārbaudes darbu e-materiālu piegādes un izglītojamo iegūto vērtējumu reģistrēšanas kārtību un valsts pārbaudes darbu rezultātu apkopšanu – 863 izglītības iestādes, tai skaitā sākumskolas, pamatizglītības iestādes, vispārējās vidējās izglītības iestādes un profesionālās izglītības iestādes, kā arī 109 pašvaldību izglītības pārvaldes vai izglītības speciālisti.</p>
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un	Sabiedrības grupām un institūcijām projekta tiesiskais regulējums nemaina tiesības un pienākumus, kā arī veicamās darbības.

	administratīvo slogu	
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros.
4.	Cita informācija	Nav.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1.	Nepieciešamie saistītie tiesību aktu projekti	Noteikumu projektā ietvertais tiesiskais regulējums attiecībā uz izmaiņām regulējumā par eksāmenu darbu izpildīšanas valodu vispārējās vidējās izglītības programmās ir saistīts ar normatīvo aktu, kas nosaka centralizēto eksāmenu norises kārtību. Ievērojot minēto, nepieciešams izdarīt grozījumus Ministru kabineta 2010.gada 6.aprīļa noteikumos Nr.335 “Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību”.
2.	Atbildīgā institūcija	Ministrija.
3.	Cita informācija	Noteikumu projekts izskatāms Ministru kabinetā vienlaikus ar šīs anotācijas sadaļas 1.punktā minēto Ministru kabineta noteikumu grozījumu projektu.

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	<p>1. Par VPIS2 un tās izmantošanu valsts pārbaudes darbu organizēšanā tika informētas pašvaldību atbildīgās amatpersonas 2015.gada 8.oktobra un 2016.gada 20.oktobra pašvaldību izglītības pārvalžu un izglītības speciālistu semināros.</p> <p>2. 2017.gada 6.jūnijā notikusi Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde.</p>
2.	Sabiedrības līdzdalība	1. 2014.gada 22.septembrī notikusi

	projekta izstrādē	<p>Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde, kurā apspriesti eksāmenu rezultāti, tai skaitā attiecībā uz eksāmena kārtošanas valodu.</p> <p>2. VPIS2 tika aprobēta 2015./2016.mācību gadā, organizējot diagnosticējošos darbus 8.klasei matemātikā, 9.klasei dabaszinātnēs un pirmā pilotprojekta centralizētos eksāmenus fizikā, ķīmijā un dabaszinātnēs. 2016./2017.mācību gadā VPIS2 tiek izmantota visu diagnosticējošo darbu un eksāmenu organizēšanā.</p> <p>3. 2017.gada 6.jūnijā notikusi Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sēde, kurā padomes locekļi informēti par ar noteikumu projektu plānotajiem grozījumiem.</p> <p>Konsultatīvās padomes mazākumtautību izglītības jautājumos sastāvā ietilpst ministrijas deleģēti pārstāvji, republikas pilsētu un novadu izglītības pārvalžu deleģēti izglītības iestāžu, kurās īsteno mazākumtautību izglītības programmas, direktori, kā arī VISC, Latviešu valodas aģentūras un nevalstisko organizāciju deleģēti pārstāvji.</p>
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	<p>Sabiedrības pārstāvji, tai skaitā izglītības iestāžu vadītāji, kopumā atbalsta latviešu valodas lietošanu izglītības jomā, tai skaitā attiecībā uz eksāmenu 9.klasē un vispārējās vidējās izglītības programmās kārtošānu latviešu valodā.</p> <p>Pēc VPIS2 aprobācijas 2015./2016.mācību gadā VISC izstrādāja informatīvo materiālu VPIS2 lietotājiem, kurš 2016.gada oktobrī tika izsūtīts izglītības iestādēm.</p>
4.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	<p>Attiecībā uz eksāmenu darbu izpildīšanas valodu vidējās izglītības programmās – 108 vidējās izglītības iestādes, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas vidējā izglītībā; attiecībā uz eksāmenu darbu materiālu un izpildīšanas valodu 9.klasē – 168 pamata un vidējās izglītības iestādes, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas pamatizglītības pakāpē.</p> <p>Attiecībā uz valsts pārbaudes darbu e-materiālu piegādes un izglītojamo iegūto vērtējumu reģistrēšanas kārtību un valsts pārbaudes darbu rezultātu apkopšanu – 863 izglītības iestādes, kā arī 109 pašvaldību izglītības pārvaldes vai izglītības speciālisti.</p> <p>VISC.</p>
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	<p>Noteikumu projekta izpilde nepaplašina un nesašaurina iesaistīto institūciju funkcijas.</p> <p>Noteikumu projekta izpilde tiks nodrošināta esošo institūciju ietvaros.</p>
3.	Cita informācija	Nav.

Anotācijas III un V sadaļa – projekts šīs jomas neskar.

Izglītības un zinātnes ministrs

Kārlis Šadurskis

Vizē:

Valsts sekretāre

Līga Lejiņa

05.06.2017.

2227

A.Rudzīte 67047807

ance.rudzite@izm.gov.lv

O.Arkle 67047944

olita.arkle@izm.gov.lv

I.Kamarūte 67814468

ingrida.kamarute@visc.gov.lv